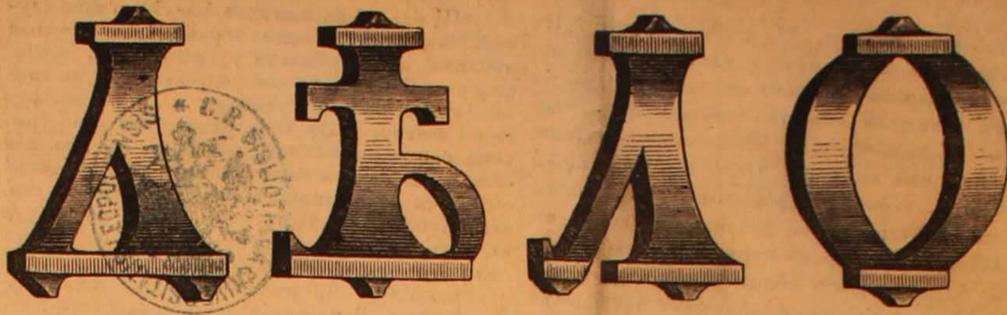

Выходитъ въ Львѣвъ що Вторникъ, Четвергъ и Суботы
вѣдъ урочныхъ свѣтъ) о 4-ой год. попом. Литер. додатокъ,
Библиотекъ найзнам. повѣстей" выходить по 2 печат. ар.
каждого 15-го и послѣдняго дня кожного мѣсяца.
Редакція, администрація и типографія подъ Ч. 44 улицы
Галицкой.
Всѣ листы, посылки и рекламации наложить пересылки
на адресъ: редакція и администрація "Дѣла" Ч. 44 ул.
Галицкой.
Руконисъ не свертають только на попаредке востере
конецъ.
Послѣднее число стоитъ 12 кр. а в.
Оглашенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а в. въ одномъ
тиски печатной.
Рекламации неоплаченныя вѣднѣ бѣтъ порта.
Предплату наложить пересылки франко (налучше
отвѣтъ перекласть) до: Администрація часовой "Дѣла"
Галицкой, Ч. 44.

Предплатъ на "Дѣла" для Литературы:	для Россіи:
на полъ року . . . 12 р.	на полъ року . . . 12 руб.
на полъ року . . . 6 р.	на полъ року . . . 6 руб.
на чверть року . . . 3 р.	на чверть року . . . 3 руб.
съ дол. "Библиотекъ":	съ дол. "Библиотекъ":
на полъ року . . . 16 р.	на полъ року . . . 16 руб.
на полъ року . . . 8 р.	на полъ року . . . 8 руб.
на чверть року . . . 4 р.	на чверть року . . . 4 руб.
на чверть року . . . 1-25	на чверть року . . . 1-25
на полъ року . . . 18 р.	на полъ року . . . 18 руб.
на полъ року . . . 7-50 р.	на полъ року . . . 7-50 руб.
на чверть року . . . 3-75 р.	на чверть року . . . 3-75 руб.
съ дол. "Библиотекъ":	на чверть року . . . 3-75 руб.
на полъ року . . . 19 р.	на полъ року . . . 19 руб.
	на чверть року . . . 6 р.

Съ днемъ 1 (13) жовтня почи-
нися IV-тый кварталъ сегорѣчной пред-
платы "Дѣла" и "Библиотекъ найзнаме-
нитѣйшихъ повѣстей". Усилно просимо П.
Т. Предплатникѣвъ о посѣпшну высылку
предплаты и о вырѣвнань залогостей.

Бесѣда пос. Юл. Романчука

31 л. жовтня мотивуюча внесена повелю
о языкѣ выкладовѣмъ. *)

Высокій Сойме! Зѣ всѣхъ уставѣ, якѣ
коли небудъ выдавъ нашъ соймъ краввий за
23 роки свого именованя, устава о языкѣ вы-
кладовѣмъ въ школахъ народныхъ и середныхъ
ясть може найнещасливѣйша. Почавши бѣтъ еи
верховной засады, що о языкѣ выкладовѣмъ
въ школахъ публичной рѣшае не потреба люд-
ности, але только воля того, хто школу удер-
жуе, ясть въ нѣй повно постановѣ, котрѣ
прямо супротивляються або засадничимъ уста-
вамъ конституційнымъ, або державной уставѣ
школьной, обовязуючѣй и въ нашѣмъ краю,
або засадѣ справедливости, або засадамъ педа-
гогичнымъ, або иншимъ вымогамъ доброй
уставы.

И такъ, засадничѣй уставы конституційной
напоручають каждому народови рѣвноправнѣсть
его языка въ школахъ и средства до просвѣ-
ченя себе въ своемъ языкѣ; наша устава кра-
вва такой рѣвноправности не знае и средствъ
такихъ не признае. Уставы засадничѣй зносятъ
примусъ науки другого языка въ школахъ;
наша устава той примусъ вводитъ. Устава
школьна державна признае право рѣшати о
выкладовѣмъ языкѣ въ школахъ народныхъ
навести школьной краввий; наша устава кравва
тому, хто школу удержуе. Зѣ причины такихъ
супротивностей въ самыхъ найголовнѣйшихъ
основныхъ сталося, що декотрѣ постановы нашей
уставы краввой фактично стратили вже свою
обовязуючу силу, бо знане рѣшенье трибуналу
державного въ справѣ руской школы народной
у Львѣвъ зробило въ той уставѣ значный
выломъ.

Але що галицка устава не вгоджуея съ
уставами державными, се и не дивниция, бо
она була выдана раньше бѣтъ тамтыхъ уставѣ.
Я и не домагаюся повной вгѣдности, бо не кон-
че все то, що въ краввий уставѣ иначе зву-
чить, ясть вже и лихе. Але далеко горше те,
що наша устава кравва супротивляея засадамъ
справедливости и засадамъ педагогичнымъ.

Засады справедливости вымагають, чтобы
кажда сторона на рѣвни була трактована, что-
бы каждая мала рѣвное право. Засады педаго-
гичной вымагають, чтобы дѣти бодай початкову
науку побирали въ той мовѣ, котроу говорятъ
дома, котру найлѣпше знають. Тая засада мае
таку вагу, що и пр. внесенье Квичалы въ че-
сийскѣ соймѣ, якъ панове знаете, ставляе еи
навытъ по-надъ волю родичѣвъ. Що наша у-
става кравва не отвѣдае анѣ засадамъ спра-
ведливости анѣ вымогамъ педагогичнымъ, за-
равъ выкажу.

Постанова краввой уставы, що о языкѣ
выкладовѣмъ въ школахъ рѣшати мае только
той, хто школу удержуе, постанова, запѣзна-
юча те, що ввычайно громада, удержуючи
школу, рѣшае такъже сама о выкладовѣмъ я-
зыкѣ въ школахъ. Поминаю, що въ громадахъ
съ мѣшаною людностею рѣшенье може бути
вѣднѣе послѣ хвилевого складу репрезентации

*) Въ новелѣ п. Романчука умѣщенѣй въ
цѣлости въ послѣднѣмъ (110) ч. "Дѣла" за-
крава одна похибка, котру задля важности пред-
мету муоимо спростувати. Реченье: "если-же
то въ рѣворной клясѣ языкѣмъ выкладовымъ
нае бути языкъ другой народности". Замѣтъ "въ
рѣворной клясѣ" повинно бути "въ рѣворной
клясѣхъ". Такъже въ реченье: "Высокій
Соймъ зволить ласково ухвалитъ" — слова "ла-
саво" нема въ текотѣ п. Романчука.

громадской, що тая постанова уставы може
вносити шкѣдливую агитацию и раздоръ въ гро-
мадѣ, але она такъже укорочуе ввычайно пра-
ва меншости, а въ декотрыхъ развахъ навѣтъ
и права бѣльшости, если, якъ то неравъ лучае-
ся, репрезентация громадека ясть выравомъ
только меншости въ якѣйсь мѣщевости. Въ
наслѣдокъ той постановы сталося такъ, що во
вѣсхъ мѣстахъ и мѣстечкахъ нашего краю
Русины до сего року не мали майже анѣ од-
ной школы съ выкладовымъ языкомъ рускимъ,
хотай въ многихъ мѣстахъ число Русинѣвъ
ясть дуже поважне. Подаемъ тутъ для прикла-
ду декотрѣ данѣ, выняті въ урядовыхъ выка-
зовѣхъ, а зазначу, що число людности обрахо-
ване ясть не послѣ обряду, але послѣ языка
домашного, хотай такой обрахунокъ ясть для
Русинѣвъ далеко некористнѣйшѣй и хотай тѣ
выказы о языкѣ домашнѣмъ за-для вѣднѣного
способу, въ якѣй переводилася въ декотрыхъ
сторонахъ остатная конскрипция, не дають все
вѣрного образу.

Отже до недавна 6.277 львѣвскихъ Русинѣвъ
не мало анѣ одной школы, и до нынѣ не
мають анѣ одной школы 5.144 Русинѣвъ терно-
польскихъ, 4.369 Русинѣвъ коломыйскихъ,
4.046 дрогобыцкихъ и т. д. Кажде въ тыхъ
мѣстѣ мае вправдѣ и по кѣлька школѣ — але
тѣя всѣ школы суть польскѣй! Въ декотрыхъ
въ сѣхъ мѣстѣ, и пр. въ Дрогобычи, Русины
числомъ навѣтъ переважають властивую люд-
ность польску, а только длятого выходить чи-
сло Поляковѣ бѣльше, що до нихъ враховують
по бѣльшой части и Жидѣвъ, хотай вѣднѣно,
що не многий Жиды въ домашнѣмъ житю
польского языка уживають, не всѣ его и зна-
ють, а въ многихъ сторонахъ, особливо полуд-
нево-заходныхъ, богато Жидѣвъ власне, крѣмъ
своего жаргону, только рускѣй языкѣ знае. Але
е ще и такой мѣста, и то въ значною людностею,
де Русинѣвъ самыхъ ясть бѣльше, якъ всѣхъ
иншихъ народностей равомъ. Такъ и пр. въ
Городенцѣ на 10.011 душѣ ясть 5.340 Русинѣвъ,
а только 4.671 Поляковѣ, Орменѣ, Жи-
дѣвъ и Нѣмцѣвъ равомъ. Въ Яворовѣ на 9.058
душѣ ясть 4.686 Русинѣвъ, а только 4.372
душѣ всѣхъ иншихъ народностей. А однакъ и въ
Городенцѣ и въ Яворовѣ суть школы только
польскѣй, а съ рускимъ языкомъ выкладовымъ
нема анѣ одной клясы!

Въ наслѣдокъ теперѣшной уставы о я-
зыкѣ выкладовѣмъ сталося дальше, що на 180
школахъ 4- або бѣльше-клясовыхъ, котрѣ въ р.
1883 були въ нашѣмъ краю, Русины не мали
анѣ одной школы, на подѣставѣ сѣи уставы за-
ложеной, а мали только одну школу въ до-
брой волѣ министерства, школу вправѣ при
семинарии учительской у Львѣвъ.

Такъ стоитъ справа зѣ школами народ-
ными. Пригляньмося теперь школамъ сред-
нымъ. Поминаю школы реальны, котрыхъ въ
краю мало и котрѣ знаходяться въ неустанный
декаденци, поминаю и семинарии учительскѣй,
для котрыхъ в окремай приписы; а говорити
буду только о гимназияхъ.

Въ нашѣмъ краю въ р. 1883 было 24 ги-
мназий съ 283 клясами. А що въ цѣломъ краю
ясть людности, послѣ остатной конскрипции,
5,938.000 душѣ, то припадае 1 гимназия на 247
тысячъ, а 1 гимназияльна кляса на 21 тысячу
людности. Если вважимо, що людности поль-
ской ясть 3,058.000, людности руской 2,550.000,
а людности нѣмецкой 324.000, то на подѣставѣ
числа людности повинно-бы бути гимназий съ
польскимъ языкомъ выкладовымъ 12 1/2 съ
146 клясами, съ рускимъ языкомъ 10 съ 122
клясами, съ нѣмецкимъ 1 1/2 съ 15 клясами.
Однакожь de facto ясть гимназий польскихъ 21
съ 245 клясами, гимназий рускихъ только 1
съ 10 клясами, а нѣмецкихъ 2 съ 28 кляса-
ми. Если-бѣ мы навѣтъ вняли за подѣставу не
число людности, але число учениковѣ, що хо-
дять до гимназий, то на 10.530 всѣхъ учени-
ковѣвъ припадае въ 1883 роцѣ на 1 гимназию
439 а на одну клясу аверхъ 37. А що учени-

ковѣ Поляковѣ було 7.997, Русинѣвъ 1.811, а
Нѣмцѣвъ 710, то на той подѣставѣ повинно бѣ
бути польскихъ гимназий аверхъ 18 а клясъ
215, рускихъ гимназий аверхъ 4 а клясъ 49,
нѣмецкихъ аверхъ 1 1/2 а клясъ 19. — Отже
бачите, панове, яку кривду подѣбляла тая
устава руской народности, якъ дуже Русины
черезъ ню упослѣдженѣ не только насупро-
тивъ польской, але такъже насупротивъ нѣ-
мецкой людности.

Не дивно отже, що тая устава вызвала
велике супротивленье въ нашѣмъ краю межѣ
рускимъ народомъ; протестували противъ неи
и все протестують рускѣ послы въ соймѣ и
въ радѣ державной; протестувавъ и протестуе
рускѣй народъ на народныхъ вѣчахъ; протес-
тувала и протестуе вся руска праса; протес-
тувати муоить каждый Русинѣ, котрый лю-
битъ свою рѣдну мову. Тая устава родить и
все родити буде вѣчне незадоволенье и розъ-
яренье въ народѣ и ровдувати поломѣвъ нево-
ды въ краю.

Такой станъ рѣчей не только невносный
для Русинѣвъ, але бѣтъ не може бути пожад-
ный и для краю и для цѣлой державы. Щобы
отже варадити бодай въ частинѣ деякимъ най-
бѣльшимъ шкѣдливостямъ теперѣшной уставы,
уложивъ я новелю, котру панове мае передѣ
собою. (К. 6.)

Двѣ интерпеляции п. Н. Сѣчиньского.

I.

Въ справѣ жандармовѣ въ Копы-
чинцахъ.

Зваживши, що забезпеченье жита людей —
то першѣй обовязокъ державы;

зваживши, що безпеченство жита обы-
вателѣвъ краю загарантоване выразно поста-
новомъ конституции;

зваживши, що службова инструкция обо-
вязуе жандармовѣ, яко сторожѣвъ безпечен-
ства публичного житея людске цѣнати, три-
маючися засады, що порадокъ для людей а не
люде для порядку;

зваживши, що досвѣдченя въ остатныхъ
лѣтъ учать, що жандармы часомъ легкомысно
уживають противъ людей стрѣльного оружя;

зваживши именно, що при зѣбѣговиску въ
Копычинцахъ на дню 11 мая с. р., — выкли-
канѣмъ нетакотомъ и провокациемо самыхъ жан-
дармовѣ, — жандармы трехъ людей застрѣ-
лили, а одного, котрый, якъ розправа въ Тер-
нополи выказала, найменшого не бравъ удѣлу
въ зѣбѣговиску, тажко пострѣлили;

зваживши въ конецъ, що тая-жѣ розправа
выказала, а вердиктъ судѣвъ присяглыхъ
ствердивъ, що анѣ роаруху, анѣ зѣбѣговиска,
анѣ опору чинного въ стороны людей не було,
а самъ пассивный опѣръ не дававъ жандар-
мамъ права до людей стрѣляти, а що наибѣль-
ше, не було потребы стрѣляти, — запитуемо
Выс. Правительство, що замѣряе учинити,
щобы провинившѣй жандармы вѣстали укаранѣ
и щобы на будучность житея людске въ кон-
ституційной державѣ не було зависиме, кот-
рому интеллигенция часомъ не дорѣвнуе власти
ему данѣй?

И. Сѣчиньский. — Романчукъ. — Качала. —
Бережницкѣй. — Лѣвнинскѣй. — Антоневичѣ. —
Охримовичѣ. — Вайгартѣ. — Янко. — Рома-
новичѣ. — Билиньскѣй. — Сѣнгалевицѣ. —
Плавицкѣй. — Ад. Сапѣга.

II.

Въ справѣ нетыкальности посоль-
ской.

Пслѣ §. 2 уставы въ 23 жовтня 1861 р.
нѣяний членѣ краввой репрезентации не може
бути судово переслѣдованый бѣвъ поволени
Сойму. Мимо того ц. к. окружный судъ въ
Тернополи, доручивши дня 20 вересня с. р.
уже подѣ часѣ сѣсии соймовой послови Сѣчинь-
скому завѣдванье, щобы въ цѣли переслуханы

яко обжалованный ставился въ слѣдѣмъ судѣ,
съ погровою примусовой приставы, — мимо,
що посоль Сѣчиньскѣй покликнуваея на неты-
кальность посольску, мимо того, що притомный
тому ц. к. судѣя Краввичѣ потвердивъ посоль-
ске достоинство посла Сѣчиньского, — ц. к.
судѣя слѣдчѣй Терлецкѣй (Полякъ — Ред.) при-
ступивъ до переслуханы посла Сѣчиньского, а
тымъ самымъ доконавъ актъ судового перес-
лѣдуваня, чимъ нарушивъ обовязуючу устава,
а що важнѣйше, достоинство репрезентации
краю.

Зѣ того поводу запитують Екзецеленцию,
п. комисаря правительственнаго:

1) Чи ему вѣдомый той случай яскра-
вого нарушеня уставѣ о нетыкальности по-
сольской?

2) Въ якѣй способѣ Выс. Правительство
схоче дати правну сатисфакцию оскорбленому
достоинству посольскому и нарушенному праву,
а варазомъ запѣбѣгчи разъ на завѣсгды ѣтновѣ
такихъ случаевъ?

Ник. Сѣчиньский. — Отгонъ Гавнерѣ. —
Вайгартѣ. — Качала. — Плавицкѣй. — Щ.
Билиньскѣй. — Смаржевскѣй. — Мадейскѣй. —
Сѣнгалевицѣ. — Антоневичѣ. — Охримовичѣ. —
Лѣвнинскѣй. — Бережницкѣй. — Лазарскѣй. —
Романчукъ.

Прим. Редакци. О. Сѣчиньского переслух-
вавъ судѣя Терлецкѣй яко обжалованого въ оправѣ
ѣткрыты читальнѣ въ Пронятинѣ. Вороги про-
свѣты народной заденуцивали о Сѣчиньского и
другихъ Русинѣвъ зѣ Тернополя, бувшихъ на
той же открыто, що чи то въ промовахъ ча въ
ѣтчитѣ допустилася чогось противзаконного.
Правда выйде, якъ оливо, на верхъ, а тогда де-
нунцианты будутъ поорамленѣ, дарма, що имъ
такой "Kurjer Lwowski" п. Рѣваковича дае при-
тукотъ. Зѣ кѣлькохъ вже случаевъ бачимо, що
"Kurjer Lwowski" зачинае бути приближнемъ
денунциантовѣ, "Kurjer Lw." причинивъ до про-
цесу Романѣвского, виѣшавъ найчестнѣйшихъ
людей, бувшихъ на ѣткрыто читальнѣ въ Рома-
новѣ, — а теперь якъ поступилъ собѣ оглядо съ
посломъ о. Сѣчиньскимъ, то соромъ и згадувати.
Только такъ дальше, mily Kurjerku!

Бесѣда пос. о. Сѣчиньского

зѣ 3 л. жовтня въ справѣ карѣ за непосы-
ланье дѣтей до школы.

Высокій Сойме! Годжуся на внесенье Вп.
п. референта и на мотивы нимъ наведенѣй, —
мущу однакъ звернути увагу Выс. Палаты на
те, що дѣйстно не только въ округѣ Ново-
торжескомъ, але вагално всюды бодай въ всѣхъ
нѣй Галичинѣ пануе така практика, що кары
за непосыланье дѣтей до школы вольвають до
окружного фонду и буювать администрованѣ
яко власность окружного фонду школьного.
Пытанье, чи мае рацию той, хто интерпретуе
устава такъ, що грошевы кары, котрѣ послѣ
арт. 15-го тит. II-го мають вольвати до фон-
ду мѣщевой рады школьной, належать такъже
до титулу доходѣвъ, — по мысли законода-
вца для мене розважане, бо кары за непосы-
ланье дѣтей до школы я ровумѣю яко *выразъ
примусу школьного*, а яко такѣ не могутъ мати
рубрики съ певною цифрой и не можна ихъ
звати постояннымъ доходомъ (жереломъ для
удержаны учителя). Отже устава, постановля-
ючи въ арт. 23-тѣмъ, що "доходы мѣщевѣй,
приванченѣ на платы учительскѣй", повиннѣ
бути до окружныхъ радѣ школьныхъ ѣтсыланѣй,
— не того хоче, що гр. Бадени; не о цѣ-
ломъ фондѣ школьномъ лучно съ тыми кара-
ми грошевыми въ томъ артикулѣ бесѣда.

Завначивши се, авертаю увагу Выс. Па-
латы на те, що въ шкѣднѣмъ округѣ Терно-
польскомъ внято подѣ особливѣйшу опѣрку тѣи
кары за непосыланье дѣтей до школы яко вы-
датне жерело доходѣвъ. Знаю громады, котрѣ
платять величезны сумы за непосыланье дѣтей
до школы и екажу вамъ, панове, що тамъ така
впровадилася практика, що тыхъ карѣ не на-
кладае мѣщевая рада шк., якъ того вымагае
устава, але самъ инспекторъ (зѣпстный

Михаловский) накладая, не пытаючи рады мѣсцевой, а навѣтъ розпорядивъ бувъ въ мартѣ, чтобы зарядъ школы пересылать просто до него выкавы тыхъ родичѣвъ, що не посылають дѣтей до школы! Отже въ Тернополи зроблено въ того выразу примусу — жерело фискализму и Тернополи — що такъ скажу — бичуея тыми фондами, бажаючи очевидно, чтобы тыхъ каръ якъ наибольше влявало. Маю передъ собою доказъ того, що говорю: маю письмо въ 7 септя 1884 р. въ окружной рады школьной въ Тернополи и прошу послушати, що въ томъ письмѣ пише инспекторъ до громады Черниховцѣ. Ото пише онъ, чтобы стягнути кары залеглы, въ роцѣ 1877 вже яко залеглы уважаны.

Чи-жь то не зойшло до, але вадержуся огъ конечной назвы, на яку заслуге таке поступованье, а скажу только: чи та кары, за роцъ 1875, 1876 и 1877 наложена и нынѣ стянена, отповѣдае цѣли грошевой кары за непосыланье дѣтей до школы? Чи можна назвати се выразомъ примусу школьного? Беть се новый помылъ на ратованье непорядковъ въ финансахъ окружной рады школьной! (Сензацил.)

Въ сумарію школъ реорганизованныхъ и доходѣвъ та выдатковъ Тернопольской рады школьной окружной на роцъ 1884 читаю, що доходы, дарунки и кары выносятся 315 ар., а я скажу, що сусѣдна моя громада заплатила 76 ар., а въ Тернопольскѣмъ окружѣ школьнѣмъ, до котрого належатъ повѣты Збаржскій и Скалатскій, ноторичноу есть рѣчь, что въ Скалатскѣмъ и въ части повѣта Збаржского дуже слаба фреквенція дѣтей. П. инспекторъ Михаловскій, користаючи въ того, ставяе величезны суммы въ громады — и смѣю твердати, что въ томъ сумарію певно только черезъ помылку поставлена квота 315 ар. (Значуща веселость въ палатѣ).

Я виненъ панамъ выясненье, що послѣ моего погляду поводѣе тернопольску раду окружну, что въ такую опѣку ваяла ти кары и что въ роцѣ 1884 пригадама собѣ, що ватвержена розпорядженьемъ въ 26 мая 1877 р. кара 50 ар. не стянена. Я толкую се такъ, что мы все вавинили: и я и вы, панове, обкрюючи торчными ухвалами школьный бюджетъ, а при томъ напирючи на краву раду школьну, чтобы отъ окружныхъ радъ зажадала вложена рахункѣвъ. Здаея менѣ, что оветуть лежитъ причина того лиха. Фактомъ есть, что Тернопольска рада шк. окружна до нынѣ не вложила рахункѣвъ. Теперь, коли вже до неї прійшовъ семей ургенсъ, впаде на мысль, что откываея жерело, котрымъ буде можна ти „недокладности“ чи „недоборы“ — наслѣдокъ того ославленого „непорядку“ — полатати або бодай загладити. Я бачу въ томъ поступованію рады окружной фискализму и родъ комунизму, а боюся и одного и другого: фискализму боюся длатого, бо дуже глубоко вазырае въ кишень нашего хлопа, а комунизму длатого, бо вавирае отъ оцадныхъ и дав марнотратнымъ!

Годжуся и съ мотивами поднесенными референтомъ и кажу: буду голосувати за тымъ, чтобы крава рада шк. не только до Нового Торгу, але до всехъ окружныхъ радъ шк. отнеслася съ поученьемъ, что кары за непосыланье дѣтей до школы — суть власностею мѣсцевого фонду школьного. Кажу: „съ поученьемъ“, бо я мавъ довгу диссертацию съ инспекторомъ Тернопольскимъ, котрый хотѣвъ мене перековати, что ти кары — власность окружного фонду школьного.

Хотѣвъ-бы я ще одного — хочъ оно теперь не на часѣ и въ томъ предметѣ поставлю особне внесенье, — а именно, чтобы той зарядъ, — о якомъ устава школьна въ арт. 20 томъ въ послѣднѣмъ уступѣ повѣдае, що „мѣсцевыми фондами школьными мавъ заряджувати мѣсцева рада шк. подъ надзоромъ и контролею окружной рады школьной“, — дѣйстно перейшовъ въ руки мѣсцевыхъ радъ, чтобы они завѣдували тымъ фондомъ. Голосно тутъ сказано, и мы все не встыдывались того скавати, что окружнѣ рады шк. такъ але администрували фондами и рахунки ихъ были такъ недокладны, якъ коли-бъ администрувавъ найгоршій войтъ въ найгоршій громадѣ и при найгоршѣмъ писари. Зъ той причины негоджуся на те, чтобы ти але администрующѣ рады администрували такою фондами мѣсцевыми, належачими до громады. Я хотѣвъ-бы, чтобы мѣсцева рада школьна администрувала сама своими фондами, не назначеными на платню учительѣвъ, подъ надзоромъ окружной

рады шк. Въ арт. 21 устава читаю: „На якійсь часъ можна отнати мѣсцевѣй радѣ шк. администрованье фондомъ мѣсцевымъ“, — на томъ артикулѣ основую окружна рада свое право администрованья мѣсцевыми фондами, повставшими въ карѣ. Отже я бажаю, чтобы той часѣ скончывся рѣвночасно съ законченьемъ той запутаныны рахунковой, котра вавѣдилася въ бюрахъ окружной рады школьнѣй. Администрація мѣсцева дешевша и беспечнѣйша, а впрочѣмъ се лежатъ такоужъ въ интересѣ поваги окружныхъ радъ школьныхъ.

Загальнѣ Зборы общества им. Качковского въ Тернополи.

(Кореспонденція „Дила“)

(Конецъ.)

Съ концемъ червня задумали тутешнѣ Русины устроити подчасъ выставки краевой великой концертъ, въ котрого доходъ мавъ бути назначеный на внутрѣшне устроенье „Руской Бесѣды“ а не на „Народный Домъ“, якъ голосивъ и голосить „Н. Проломъ“ не знати на якѣй подставѣ. Въ той цѣли проф. Барвѣнскій удавался въ линии до Вир. о. Павликова, щобъ п-на Павликовна зволила взяти участь въ концертѣ, котрого устроньемъ приобѣдавъ занятися проф. Вахнянинъ. Крыл. Павликовъ не давъ рѣшучого причесеня, однакъ выразивъ бажанье, щобъ день концерту вывначено на часѣ зборѣвъ общ. Качковского, котры мають въ осени отбутися въ Тернополи. Въ первой половинѣ септя спросивъ о. Фортуну оставшихся подчасъ ферій въ Тернополи для наарады въ свѣй справѣ. Збораннѣ згодились на те, щобъ зборы общ. Качковского отбулись 29 л. вересня, и въ той цѣли выбрано комитетъ, котрый мавъ занятися подготавленьемъ всего, що треба для зборѣвъ общества. До комитету увдѣшли: о. Фортуну яко голову и пп. Романъ Бачинскій яко заступникъ, Гдуля яко секретарь, а дальше о. Копытчакъ, о. Игнатій Левицкій, ип. Загайко и Гецѣвъ. Устроивъ концертъ мала занятися „Руска Бесѣда“, а вгляданю ви концертный комитетъ на доходъ и рязико товариства „Рус. Бесѣда“. Комитетъ общ. Качковского зборався неавомъ на засѣданье (однакъ о. Фортуну на засѣданю больше на засѣданя) и на першѣмъ засѣданю обговорювано справу найму салъ на зборы, справу ровлюкована приѣзжихъ членѣвъ, повааякъ для выставки надѣяноса великого зѣваду и порушено такоужъ, яка мала-бы бути програма зборѣвъ. Однакъ на письмо, выслане п. Ром. Бачинскимъ въ той справѣ до Львова довго не було отповѣди въ центр. выдѣлу, хочъ о рѣшеню того-жь была вгадка въ часописяхъ. Зъ письма, надделаного по довшѣмъ выжиданю, дѣнався комитетъ тутешный, що на салю буде присланыи задатокъ, що общество въ вглядю на великѣ кошты не може на себе брати умѣщена участникѣвъ и о томъ каждый самъ мавъ подумати, а наконецъ, что програму уложитъ самъ выдѣлъ центральный. Такимъ способомъ комитетъ не бувъ уповаженный заняматися умѣщеньемъ приѣзжихъ членѣвъ, бо такъ зарядивъ центр. выдѣлъ. Въ половинѣ вересня, коли „Руска Бесѣда“ вже поробила деякѣ приготавленя до концерту и зангажувала деякѣ силы, удався проф. Барвѣнскій до Львова, щобъ порозумѣтисъ остаточно что до програмы и участи проф. Вахнянина якъ и п-ны Павликовны. Однакъ отъ проф. Вахнянина дѣнався, что онъ и его товаришѣ не могли-бъ прѣхати на вечерный концертъ абсолютно, а на усиленный домагана прѣрѣкъ хваб поранокъ музыкальный устроити. Съ симъ провктомъ удався п. Барвѣнскій до крыл. Павликова яко съ провктомъ а не готовымъ рѣшеньемъ, отже не розумѣемо, якъ можна було се оголошувати въ часописяхъ и мистификувати публику а потѣмъ звальвати вину на „Руску Бесѣду“. Дочка о. Павликова откауувалася отъ участи въ Тернопольскѣмъ концертѣ, а коли ще о. Павликовъ завывивъ, что онъ имовѣрно не прѣде на зборы, отже тогды и п-на Павликовна не могла-бъ вхати до Тернополя и тамъ выступати, — рѣшивъ комитетъ концертный „Руской Бесѣды“ на теперь понехати гадку устроива концерту, тымъ больше, что поранокъ музыкальный не обѣдавъ успѣху въ вглядю на мѣсцевѣй отношеня, а прѣвѣдъ п-ны Павликовной яко головной силы бувъ вовѣмъ непевный. О томъ рѣшеню донесено до центр. выдѣлу общества им. Качковского и до крыл. Павликова, такъ что можна було завчасу простувати въ „Словѣ“ и „Н. Проломѣ“ ошибочно подану вѣсть о поранку музыкальнѣмъ. Съ центр. выдѣломъ вносився майже отъ самого початку приготавленъ до зборѣвъ ажъ до конця п. Романъ Бачинскій. Однакъ выдѣлъ або не отповѣдавъ вовѣмъ на его письма, попереставши на самѣмъ рѣшеню справы, або на руки о. Фортуну, котрый письмѣ тыхъ не подававъ до вѣдомости комитету и самъ нѣчого въ свои стороны не заряджувавъ, а комитетъ мусѣвъ доперва вычитавши въ часописяхъ о якомъ рѣшеню, дотыкающѣмъ зборѣвъ Тернопольскихъ, черезъ особы ближе о. Фортуну поставленѣ до вѣдуватисъ, чи и що прѣшло въ центр. выдѣлу. Такимъ способомъ все провѣлкалось и отѣвнювалось.

Щобы не переминала беслѣдно така случайность, якъ больше агромаженье руской публики, для скрѣпленя руского духа, поставраея п. Бачинскій въ порозумѣннѣ съ иншими тутешными Русинами и дирекцію руского театру, щобъ пополудни було дане оригинальне представленья поучаюче, именно для селянъ, замѣствъ концерту, котрого устронье оказалось невозможнымъ, але съ жалемъ скавати мусимо, что тыхъ власне дуже мало было въ театрѣ, котры нарѣкали, что не мають чимъ заповнити пополудня, хочъ на зборахъ обвѣщено было представленья. Случилось однакъ, что п. Бачинскій мусѣвъ вывхати 28 л. вересня на весѣлье своего брата, а хочъ прѣдсѣдатель и цѣлый комитетъ бувъ въ мѣсци и мѣгъ дальше дѣлати для приготавленя зборѣвъ, однакъ п. Бачинскій упроеивъ члена комитету о. Игнатія Левицкого, звѣстного въ своего красомовства, чтобы повитавъ зборѣ въ имени мѣсцевого комитету и чтобы поставраея о ладѣ въ сали театральнѣй, де мали отбутися зборы. Чому о. Левицкій не повитавъ збораныхъ членѣвъ именемъ комитету, чи може уважавъ достаточнымъ коротеньке промовленье о. Фортуну, — сего мы не знаемо и обвѣмъ мѣгъ п. Марковъ дѣнавтисъ отъ о. Левицкого. Але, что саяла була неавметена и що годину треба было замѣтати, се вже певно не вина анѣ о. Левицкого анѣ комитету, лишь неточность служащего. Впрочѣмъ такѣ прѣятности случаются и у Львовѣ; а именно въ р. 1873 на одныхъ вечернидахъ въ „Народномъ Домѣ“, де прѣцѣ Русины суть господарями своей хаты, розпочалоса замѣтанье, коли вже публика почала сходитисъ. Що-жь дивного, что тутешна саяла, до котрой Русины мусѣвъ впрощуватисъ, була ще не метена. Может однакъ бути, что не сподѣваноса, что-бъ богослуженье такъ скоро скончилось, бо и деякѣ мѣсцевѣй и замѣсцевѣй Русины, прѣйшовши до церкви и 8 3/4 год. рано, не вастали вже службы свѣтваню. Для того о. Фортуну такъ скоро справився, се вже не наша рѣчь судити. Рѣвно-жь годѣ винувати комитетъ за те, что о. Фортуну волѣвъ свѣтвати службу съ дякомъ, якъ съ хоромъ. Се вже була рѣчь о. Фортуну яко приходника и головы филии им. Качковского зарядити все, что потреба для величавости богослуженя, а се было для него тымъ лекше, что мавъ до розпорядимости мѣщанскій хоръ, съ котрымъ часами вѣдтит навѣтъ по селяхъ. Такъ само мѣгъ о. Фортуну запросити сусѣдныхъ священникѣвъ до соборной службы — се рѣчь священодѣйствующого. Такъ само годѣ винувати комитетъ, что до церкви прѣйшло лишь до 60 людей и то самыхъ чужихъ. Членѣвъ мѣсцевыхъ общество им. Качковского мавъ мало, тай они впрочѣмъ знали о богослуженю, а что не прѣйшли, то за се на нихъ самыхъ спадае отвѣчалность. А вже вовѣмъ смѣшно, что пп. Марковъ, Мончаловскій, Лабашъ и имъ подобнѣ надѣялись якоисъ остентаціонной стрѣчи и бажали, щобъ Тернопольскій Русины вылягли оглядати ихъ мовѣ-бы „китаецѣвъ або гентотѣвъ“! Ся „нелюбопитность“ мабутъ наибольше розчарувала ихъ и се выввало такую завяту злобу, бо не досыгъ, что на зборѣ такъ безтактно накинудисъ передъ лицемъ селянъ на Тернопольскихъ Русинѣвъ и „Руску Бесѣду“ и не дались успокоити выясненями о. Копытчака, але вѣрнѣй свои засадѣ audacter calumniare продолжали свое дѣло въ комнатахъ „Народной Торговлѣ“, вдержуючи приѣзжихъ, щобъ не посмѣли загостити до „Руской Бесѣды“.

Марный вашъ трудъ, панове, всѣтѣи „плевели“ на нашу руску ниву. „Руска Бесѣда“ перебула вже тяжку пробу, на яку ви навривли патриотники польскѣй при ви заснованю, не всепѣе и ваша злоба „проломити“ тыхъ рядѣвъ, въ якѣ злучилися все Русины мѣсцевѣй и окрестного Подбля!

Переглядъ часописей.

(Внесенье п. Романчука и отзвыи о нѣмъ польскихъ дневникѣвъ.) Чимъ горщокъ накипитъ, тымъ и черенки чутѣ. Въ такомъ положеню находятя и нашѣ галицкѣй Поляки, коли дѣло доде до школъ. Отъ такъ давного часу привыкли они уважати школу ареною политичныхъ экспериментѣвъ и демонстрацій, что теперь майже й подумати собѣ не могутъ справы школьной безъ приѣшки политики. Що больше, справа школьна яко така для нихъ майже не истнуе; есть она только прозрѣчастою оболочкою, подѣ котрою основнымъ тягомъ тягнеса политика.

О правдѣ и силѣ той привычки мали мы случайность цереконатисъ и при внесеноу п. Романчука о рѣвноправности руской мовы въ галицкѣхъ народныхъ и середныхъ школахъ. Внесенье те само по собѣ такъ скромне и такъ дрѣбнѣй модификаціи вприваджуе въ обовязуючѣй досѣ уставѣ, что належало-бъ его радше вважати голосомъ педагога, консерватиста, котрый видѣтоса спонуканымъ поправити деякѣ другоряднѣй хибы въ истнующей системѣ, але самой системы не тыкае, — нѣжь обявѣомъ межинародныхъ змаганъ въ Галичинѣ. Внесенье п. Романчука яко такѣ (т. е. абстрагуючи его бесѣду, выголошену въ соймѣ при его мотивованю) вовѣмъ не есть выразомъ принципиальныхъ домаганъ Русинѣвъ на

поли школьничства, але есть только однимъ уркомъ, змагающимъ до загороченя ворѣтъ уружитанъ та агитационъ политичнымъ на школьничствѣ, нормуючи поступованье на политичныхъ разлахъ, въ котрыхъ дотепершнѣе востала оставяла поле самоволь або агитационъ устронье племеннымъ. Мѣжъ тымъ гаветы польскѣй комитетъ выголошенемъ бесѣды п. Романчука не политичну, розудити его значенье на цѣльнѣй край, фактъ поставленя и поперта такого внесенья самъ себе въ способъ досыти забавный и выдѣлѣй для сытъ неподхлѣбне отѣло на ихъ власне дотепершнѣе поступованье съ Русинами. Въ внесеноу ставе передъ нами чытанье вже не только выдѣлѣй не и дидактичне, але й национальнѣе, политичнѣе въ широкѣмъ значеню того слова. Цѣль его отѣлѣ стѣрѣ въ школахъ народныхъ и середныхъ, але для языка выкладового чи то въ цѣльнѣй отѣлѣ моихъ школахъ, чи такоужъ въ клясахъ отѣлѣ отѣлѣ своихъ словъ: „ширшій нѣжь досѣ отѣлѣ стѣрѣ“; чи то значить, что внесенье больше домагаея больше, нѣжь признаю Русинамъ основную уставоу конституціонную, чи больше, нѣжь признала имъ устава краева, чи только больше, нѣжь дае имъ на дѣлѣ польскѣй повнѣннѣи?

„Nowa Reforma“ признае и сама, что внесенье п. Романчука „заховуе дотепершнѣе уставоу справедливую и рациональную (? якъ сказано, „N. Ref.“ писала свою статию не знаючи ще бесѣды пос. Романчука, въ котрой той выстунѣи именѣно кривлячю!) — а жадае только повнѣннѣи модификаціи при увзгляданю меншости“, — але про то дальше съ смѣлымъ сердцемъ руской на широкѣ поле выводовъ политичныхъ. „Побѣди сен принципіальной, правной стороны важнѣй встали политичнѣй промовляють за тымъ, чтобы польскѣй большѣсть соймава прѣняла те внесенье щиро, охотно, безъ оппозиціи. Воѣ найкрасѣй формѣ о поеднаню съ Русинами не задають нѣ на что, коли не будутъ попертѣ дѣлами. До того дѣла (?) отвѣрае намъ поле внесенье п. Романчука. Отъ часу великихъ въ соймѣ борѣвъ межипольскихъ и заведеня рады шк. краевой заняла Русины въ соймѣ такѣ становиче, котре робило невозможнымъ всяку згѣдливую акцію(?). Всему перешкождувало, всему перечали. Теперь послы рускѣй цѣльнѣи змѣнили тактику, въ працяхъ сойму и комитѣ беруть дѣяльну участь, въ оправлахъ добра краво голосуютъ разомъ съ большостою. Ставляея внесенье въ справѣ языковѣй, котра имъ наибольшѣ лежитъ на сердци, доказуютъ, что рѣшучо хотѣтъ зѣйти въ дороги безплатныхъ рекреминаціи и жалѣвъ, а ставляти жадаю справедливѣй, котры-бы соймѣ мѣгъ оцѣнити и увзгляднѣти. Сотъ то дорога отъ дотепершнѣй безвзглядноу лѣша. Токъ бажаемо щиро, щобъ внесенье те сталою выхѣдноу точкою для ширшѣ згѣдливой акціи. Вываемо, щобъ соймѣ вдоволяючи на томъ подѣ бажаня Русинѣвъ перековавъ ихъ, что не поза вравемъ, не у панславистѣвъ росѣйскихъ анѣ у цѣлѣтралѣвъ вѣдѣнскихъ шукати имъ опоры подъ своихъ змаганъ народныхъ, але въ край, у себе и у тыхъ братѣвъ польскаыхъ, съ котрыми такъ довго зъ чужой (sic!) намовы воювали.“

Якъ бачимо, „Nowa Reforma“ досытъ гарнѣе зачине ту „згѣдливую акцію“, — зачине отъ того, что уважае цѣлу дотепершнѣе акцію Русинѣвъ яко дѣланье неавнооблѣно, а pochodzie только зъ чужой намовы, очевидно зъ намовы панславистѣвъ росѣйскихъ! Значитѣ, воѣ та аргумента, якѣ досѣ Русины выводили противъ злочесту пануючюу у насъ hierarchii професней и воѣ та ненайчистѣйшой подобѣ факты, котрыми та иерархія зазначила овос панованье, все те булѣ только подѣшты росѣйскихъ панславистѣвъ, а Русины воѣхъ отгѣнковѣ были только голововою трубноу при устахъ Каткова и Аксакова? И якъ гарнѣе побѣла такой невинной инсинуации звучать далѣй слова „N. Reforma“! „Бажаемо, щобъ мѣжѣ Русинѣвъ закордонныхъ могли порѣвнати поступованье Россіи съ поступованьемъ польскоу большѣи въ Галичинѣ и щобъ те порѣвнанье вышло на нашу користь!“ „N. Ref.“ бажае того, — значить порѣвнанье дотепершнѣе поступованья Поляковѣ съ Русинами въ Галичинѣ навѣтъ отѣля ей поглядѣвъ не выпадало на користь Поляковѣ! А коли такъ, коли Поляки самѣ, але партія пануюча и активна въ край, досѣ не могутъ похвалитисъ своимъ поступованьемъ съ Русинами навѣтъ въ порѣвнаню до чиновничѣй абсолютной державы, то яке-жь серіозне значенье

не босада о незгодливости Русиянов и о под-
мештах російских панславистов?

Що внесенє п. Романчука єсть справою
чистою краввою и чистою школьною, що не єсть оно
підставою, на котрій-бы Поляки могли для себе
будувати якї небудъ политичній пляны на тему
„згодливости акцій“ и „приведенія Русияновъ закор-
донныхъ“, — се почуваетъ „Kurjer Lwowski“, ко-
торый въ ч. 278 ось якъ о томъ внесеню отъзває-
тсѣ: „Зъ оставиши руского мы надѣялись дальше
сего внесєня, а именно жаданя по мысли про-
мислугоу гр. В. Дѣдушницкого, що мова руска по-
грамы мѣ право не тѣлько выкладовой тамъ, де
находится отповѣдне число учениковъ до заложє-
нїи окремой школы або паралелки, але такожъ
право бути обовязковимъ предметомъ науки въ
школахъ публичныхъ Галичань, такъ само якъ
обовязковою єсть мова польска.“

Що п. Романчукъ такого внесєня не поста-
вить, се по нашой думцѣ єсть именно найлѣпшою
ознакою того, що оны не хотѣвъ своему вне-
сеню надавати окраски политичной.
Подумаймо собі лишєнь, якій крикъ подняли-бы
польскїи шовинисты, коли-бы Русины забажали
„polskim dzieciom“ накнвити яко предметъ обо-
вязковий „chłopską ruską mowę“! Коли Поляки
такъ дуже бажаютъ переведєня рѣвноправности
и згодливости акцій, то нехай-же самї поставятъ
и ухвалитъ такє внесєньє; поставленє его осо-
бно належало-бы именно до гр. В. Дѣдушницко-
го, котрый недавно въ Станиславовѣ прокламу-
вавъ его яко одну зъ точокъ своєи програмы.
Prima caritas ab ego, и для того Русины зовѣмъ
справедливо старатокъ насампередъ по можности
обещати и здобути для оныхъ, рускихъ дѣтей
можнотъ побирати науку на рѣднѣи мовѣ. Коли
Поляки почуваетося до того, що и польскимъ дѣ-
тямъ не эле було-бы навчитися рукою мовы, то
нехай вєзвуть се отъ себе. Русины певно не бу-
дутъ тому противнѣ.

ДОПИСИ.

Зъ провинцій.

(Нетерпимість польска. Патріархъ львѣий декретує
ошлукну Русиянов на Мазуры.) Бодай здоровї
нашї брати Поляки! Що Русь наша сѣ кождымъ
днемъ ростє, крѣпнєтє, приходитъ до самопѣ-
ваня и солидарности, — въ томъ мають ча-
стїану заслуги такожъ нашї братя-сусѣды. За-
думують одно, а виходить другє. Mundus vult
desipere, ergo desipiat. Русинъ же все мотє
себѣ на вусѣ. Приїде часъ и для насѣ! Хто
неровнєважно а горячо порывавєся, той скоро
ослабє и вєтерпєлививєтє, — а то польска при-
рода. У Поляка всѣ пристрасти борво стигнуть
и тувѣютъ; лишє одна пристрасть нѣколи не
остигаетъ и не тувѣє, а то: перєслѣдованє Ру-
сина. Сумный се досвѣдъ, але правдивый.
Де-жъ днѣ має свою причину? Мѣжъ иншимъ
чи рѣжнєци обряду римского отъ грєческого.
Чи вѣйдутєя тутъ концѣ разомъ? Нѣколи!
Римскє духовєнство вѣякъ не може освоитисѣ
сѣ мыслєю, що обрядъ римскїи и грєчєскїи
суть рѣвнїи, що азупон и кислий хлѣбъ — все
одно, що цєлибѣтѣ а жонатє духовєнство —
все одно. И тутъ уважєтєся римлянинъ-Полякъ:
„се я голова“, — лишє хто такой гадки, якъ
я, той мѣй другъ, хочь-бы бувъ недовѣркомъ,
вретикомъ, поганиномъ, Богъ знає чимъ. Ри-
млянинъ-Полякъ не вѣратєся сѣ Русиномъ
грєчєского обряду, — бо упередженє увѣйшло
вє въ кровь и кѣсть кожного Поляка. Чому-жъ
то Полякъ волитъ вретика або й поганина, якъ
Русина? Во Русинъ не давєся вєяти гордостї
пѣдъ ноги. Хвилєне удаванє Русина, що днѣ
держитъ сѣ Полякомъ або пѣдаєся ему —
такъ вєслѣвѣтѣ Поляка, що днѣ о всѣмъ по-
переднѣи и теперѣшнѣи бабувавє и думавє:
„А виднїи — ты наш!“ Сараки, якъ стра-
шно они обманюють себе! Всѣ перекинчєки
— то хвилєный товаръ за крейцарь. Хто зъу-
мєє служити комусь за крейцарь, — той по-
траєтє служити другому ще усєрднѣше за
два крейцарѣ. Нанятимъ конємъ не доробнєше
хлѣба. Я не завидую Полякамъ ихъ нанятыхъ
конєв, якъ-бы они не були. Вже тѣлько лѣтъ
тєгнєся комедїє сѣ такими нанятими коньми,
особливо сѣ конємъ въ рускѣи школѣ вправѣ
у Львовѣ — и годѣ дочекатєся, чтобы того
нанятого коня пустили вє на пашу... Саракѣ
вѣдєтє богато обрѣку, а эле тєгнє... Не знати,
чи сѣрманъ спитъ, чи не уважєт, що кандѣ-
ба такъ дармо вѣстъ?...

Яка-жъ вновь доля нѣнѣ чоловѣкови, по-
сєвѣвшою дѣлє свое житєє для добра про-
рѣжнєциѣ стану, народности и вѣроисповѣданя?
Якоу мѣрною мѣрѣтєся такому чоловѣкови, за
котрымъ 20 лѣтъ свѣтѣной учительской пра-
цѣ? Послухаймо, якъ нагороджуютє заслуги
управитєля народной школы въ мѣстечку
Лѣску, честного и роботающего учителя Русина,
п. Горняткевича. Въ Лѣску єсть патріархъ
польскїи, графъ, шассєрь въ 1831 року. Ему
не може помѣтитисѣ въ головѣ, якъ може
„Lacini“ вѣимати якє становиско, не будучи
„Polakiem“, а що найменше „lacinińskiego obzad-
ku“. Всѣми силами сѣй сандѣкїи патріархъ
протївѣвєся допущєню на посаду управитєля

школы въ Лѣску — Русина. И отъ того часу
не спочивав, чтобы того честного, совѣтного
и шповнѣ пожертвувавшого себе чоловѣка въ
Лѣску выправити. „Tezag mamu swego posla
(п. Журовского, неправо именованого Сой-
момъ); jeżeli on tego nie zrobi, aby Horniatkie-
wicza na Mazury przeniesiono, — to nikt już nie
zrobi.“ Отже посєля погляду польскихъ шови-
нистѣвъ послє польскїи мають бути тѣми
бувками, що все животно мають брати въ
дѣлѣ и транспортувати на Мазуры... або и
вѣдѣдати. Посєля той теорїи треба выбирати
польскихъ послѣдѣ сѣ добрымъ жолудкомъ и
трохи Schwamm... и якосъ вєкє пѣйде...

Нєнавистъ Полонїи до того честного учи-
тєля датєся отъ часу выбору дра Исєрицкого
до Сойму. „Albo Horniatkiewicz stał za Rusinem,
albo nie agitował za Polakiem, albo był obojętnym.
— w każdym razie przewinił — przez z nim!“
Такъ мусѣвъ тѣмного року инспекторъ подат-
ковий ити на Мазуры, а теперъ управитєль
школы.

Теперъ вєкє, якъ Вамъ звѣстно, патріархъ-
шассєрь разомъ сѣ кагаломъ пєйсєтєхъ вєсєи
удавєся до Сойму, щобы въ школѣ въ Лѣску
вычєстити рускїи языкъ, чтобы и духъ его
не пахъ... Небавомъ може дѣждемо и такой
петициї на руки п. Журовского до Сойму, щобы
не тѣлько языкъ рускїи въ школѣ, але
щобы навѣтъ жадна душа руска въ Лѣску не
пахла... щобы всѣхъ Русияновъ набити въ гар-
мату и — „posiem dziejeu“ — выстрѣлѣти до
неба ad majorem Poloniae gloriam... На комєнду
Jaśnie Pana brat mojżeszowego wuznania — хочъ
завѣтъ братъ — а все таки приложитъ льонѣтъ
до гарматы... Отогда буде рай на Руси: не
будє вонати хлопско рускїи духъ въ Лѣску,
а буде провѣвати лишє одинъ запахъ шляхт-
ско-цѣбулястѣй...

Соймъ краєвий.

Важнѣйшїи петициї, отчитанїи на засѣдантє
зъ дня 3 жовтня с. р.: Громада Бзуполь о вы-
ключєньє еи зъ округа суду повѣтового въ Га-
личчє; гром. Ляшки горѣшнїи черезъ пос. Охри-
мовича о запомогу на будову школы; вѣсѣдъ
Зарємба въ справѣ стяганя „мешного“; монастырь
Василїанокъ у Львовѣ черезъ посла Охримовича
о запомогу 4000 ар. на будову церкви; комитєтъ
польского издавництва книжочкѣ для народа о
субвенциї на рѣкъ 1885; жидѣвскє товариство
„Агудасъ-Ахимъ“ черезъ пос. Гольдмана о запо-
могу; громады и обшары двѣрєкїи повѣта товмац-
кого о позоставленє староства въ Товмачи;
Шльома Рамєрь и Шльома Розєнгольцъ черезъ
кѣсѣдза Саву о знизженє оплаты отъ шывковъ;
громада Прухнїкъ черезъ пос. Антонєвича въ
справѣ напрѣвы буднѣку школьного, аренды ло-
вѣвъ и вѣшеня оружїя; та сама громада о змѣну
закона дорожного; громада Студнєцъ черезъ пос.
Романчука о усунєньє школивости въ законахъ
громадскихъ и другихъ розпорядженяхъ, прич-
няючихся до упадку рѣльництва; громада Тячє
черезъ пос. Романчука о регуляциї рѣки Свѣчи;
ткѣчъ зъ Комарна о вьєднаньє, чтобы фабрика въ
Винякахъ прїймала ихъ полотно.

10. Засѣданьє зъ дня 4 жовтня 1884.

Отпустку получили послы: Романъ Потоц-
кїи, котрого министрѣ рѣльництва поклєкавъ,
щобы супроводжѣвъ его въ облѣздцѣ по краю, на
14 днѣвъ; оттакъ Ив. Тарновскїи, Августинѣвичъ
и Максъ. По поводу вьиманїя цѣсаря вєсєла па-
лата трикратно: „Най же!“ — Зъ порядку днє-
ного пос. Полянѣвскїи мотивувєвъ свое вє-
сєньє о збираню датѣ статистичныхъ о гораль-
няхъ черезъ выдѣлѣ краєвий. На прошенє вє-
сєдєлатєля отослєво его вєсєньє до комисїи кра-
євой культуры. — Пос. Стаднїцкїи завѣд-
мивъ палату о наглѣмъ вьѣздѣ гр. Тарновского, че-
резъ що сѣй мусѣвъ выгнѣтѣ зъ комисїи жєлѣзнич-
ной, зажадавъ отже, чтобы на мѣсєе гр. Тарн. ще
нѣнѣи выбрано другого членя; палата прїянула сѣ
вєсєньє. — Отѣсєля промовлявъ пос. Рома-
нчукъ, мотивуючи свое вєсєньє въ справѣ по-
вѣлѣ до закона о языкѣ выкладовѣмъ въ школахъ
народныхъ и середнихъ. Сю новєлю подєли мѣ
вже дословно въ послѣднѣи числѣ „Дѣла“; тутъ
мусїо само сказати, що бесѣда пос. Романчука
знайшла великє одобренє въ палатѣ, а навѣтъ
шовнистичнїи газетѣ польскїи мусѣли признати
справедливїи жаданя руского посла. Вєсєньє по-
сла Романчука отослєно до комисїи школьной. —
До комисїи жєлѣзничной выбрано замѣсто гр. Тар-
новского пос. Зигмунта Козловского 51 голосами
на 91 голосуючихъ. — Зъ порядку днєного на-
ступило справозданьє выдѣлу краєвого въ справѣ
петициї мѣста Тарнова, а оттакъ справозданьє
комисїи бюджетовой о прєлиманари краєвого фон-
ду школьного на р. 1885 и резолюциї до прави-
тєльства о достарченє фонду на отповѣдне вы-
нагородженє инспекторѣвъ окружныхъ. Комисїя
бюджетова вєсєла крѣмъ сєго: Выс. соймъ зво-
литъ ухвалити выдатки краєвого фонду школьно-
го на рѣкъ 1885 въ слѣдуючихъ сумахъ: Запо-
моги для фондѣвъ школьныхъ окружныхъ 377.860
ар., субституциї 100.000, запомоги для школѣ, у-
держиваныхъ обществами 3.775, адьюты 5.000,
ремуерациї и запомоги 30.000, податки и данѣ-
ны 650, кошты подорожи и дѣтєы 500, квинкє-
нїи для учитєлѣвъ 70.735, додатокъ до фонду э-
меритального 12.800, емеритурѣы 5.600, дары э-
ласки 3.533, потребности загальнїи 1000, рѣжнїи по-
требы 6.800, запомоги безповоротнїи на школьнїи
буднѣки 15.000, разомъ 633.253 ар. — Доходы
жє зъ фонду школьного краєвого на рѣкъ 1885
въ слѣдуючихъ сумахъ: Отостки отъ капиталѣвъ

14.713 ар., зъ добрѣ и реальностєй 9, додатки
520, зыскъ изъ продажїи книжѣвъ школьныхъ
2.835, такѣмъ отъ наслѣдствѣ 7.250, додатокъ
окарбу державного 54.943, звороты задатковъ на
школьнїи буднѣки 20.000, разомъ всѣхъ доходѣвъ
276.495 ар. — Въ загальнѣи выкусиѣ забираєтъ
голоосъ пос. Ст. Бадєни и выкаувєвъ головно
потребу полѣпшеня быту инспекторѣвъ окру-
жныхъ. Отѣсєля промовлявъ пос. Романѣвичъ.
Въ бесѣдѣ своєй пригадавъ оны всѣ закиды, якї
коля роблєно радѣ школьнѣи краєвой и казєвъ,
що наибѣльше зло лежить въ томъ, що рада
школьна краєва єсть зависєма отъ намѣстництєва.
На послѣдокъ заявивъ, що буде голоосувати за
пѣдвысєньємъ бюджету при поодинокыхъ позї-
цияхъ. Дальше промовлявъ пос. о. Сѣчнїнскїи,
котрого бесѣду подємо на другѣмъ мѣсєи. — На
послѣдокъ отчитано ще цѣлый рядъ интерєляциї
и вєсєньє якї зложено на руки маршалка имен-
но: Пос. Скажєвскїи интерєлювавъ прави-
тєльство до комисїаря, коли наступитъ вьрѣв-
нєньє податку грунтового на пѣдѣтѣ розслѣдѣвъ
рекламационныхъ. — Пос. о. Сѣчнїнскїи ин-
терпєлювавъ правитєльство по поводу самовѣлѣ
жандармѣвъ въ убиваню людей въ Коньчинцахъ. —
Послы Замойскїи, Хшанѣвскїи и Арт. Потоцкїи
звѣняють правитєльство, чтобы приступило до у-
становленя краєвой комисїи для урегульованя
горькихъ водъ. — Васєлєвскїи домагаєся нового
закона о слугахъ и работникахъ господарскихъ. —
Мєруновѣчъ вєноситъ резолюциї, домагаючєся
безуловного перевєтѣ на власнѣотѣ державы
жєлѣзницѣ пѣвнѣочной.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархїя.

(Университетъ въ Зальцбургу.) Въ зальц-
бургкомъ соймѣ поставивъ пос. Динбахєрь вє-
сєньє до резолюциї, звываючѣи выдѣлѣ краєвий,
щобы пойма правными средотєвами старєвєя о ре-
активованє бывшого университету католичского
въ Зальцбургу и порѣвѣвъ въ той мѣрѣ отповѣд-
нїи кроки у правитєльства. — Университетъ въ
Зальцбургу заснованнїи бувъ р. 1620 тамошнѣи
архїєпископомъ, а потвержденнїи яко академїи
католичка папою и цѣсарємъ. Университетъ сѣй
существовавъ до р. 1810. — Вєсєньє Динбахєра
прїяно и переказано особнѣи комисїи зъ 9 чле-
новъ.

(Змѣны въ угорскѣи министрєствѣ.) Угор-
ска газета урядова оголосила на днѣхъ именован-
є старшого жулана сольного комитета Фран-
ца Бєницкого оекретарємъ при министрєтєвѣ
внутрѣшнихъ справъ. Бєницкїи належєвъ ще пе-
редѣ двома роками до клубу умѣреной опозициї
и прїявѣвъ тогда урядѣ державнїи. Межа жу-
панами мають зайти значнїи змѣны, котрїи уважа-
ються наслѣдками послѣднихъ выборѣвъ. Въ кру-
жкахъ парламентарныхъ ходятъ вѣсти, що гр. Сте-
фанъ Сєсарїй заименованнїи вєжє министрѣмъ гон-
ведѣвъ и що тєя номїнациѣ не задѣвогъ буде
оголосєна. Гр. Ст. Сєсарїй єсть стрѣмѣ министрѣ
окарбу и братѣмъ умершого генєрала Сєсарєго.
Теперъ повнѣтъ оны урядѣ старшого жулана въ
пєштєвскѣи комитатѣ и єсть квєсторѣмъ выс-
шой палаты угорского сойму. — Въ парламентѣ
належєвъ оны до опозициї противъ закона о мѣ-
шанныхъ супружєствахъ. Першїи разъ голоосувєвъ
оны противъ закона, другїи разъ не прїйшовъ на
засѣданьє. Крѣмъ сѣхъ двѣхъ номїнациї не ма
на разѣ выгладѣвъ на болѣше змѣнѣвъ въ угорскѣи
кабинетѣ.

(Парламентарна дѣяльнѣсть угорского сойму.)
Зъ виднѣйшихъ фактѣвъ на арєнѣ парламентарно-
жѣтѣ угорского сойму нема покѣи-чѣи нѣчого до за-
нѣтованя, а ажъ до зѣбраня собѣльныхъ делегациї
будє предложєно соймѣи лишє финансовє експозѣ
гр. Сєсарїя. Экспозє має бути вєсєнє въ поло-
винѣ сєго мѣсяца и предѣтѣтитъ результєты
сѣбного и угорского бюджету, будє мѣстнїи
користнѣи результатъ билансѣвъ зъ р. 1883 и
звєзначитъ фактъ конверзиї 6% золотой рєнты.
Пѣдрѣбноєти сѣбного и угорского бюджету ще
не звѣтнѣи, загальна цѣвра угорского бюджету
має однаковъ бути о много користнѣйша якъ въ
роцѣ 1884.

(Поможєньє посадѣ промысловыхъ инспекто-
ровъ.) Поєля донєсєвъ „Fremdenblatt“ рада дер-
жавна будє мала случайнѣотѣ на найблизшѣи сє-
оїи занятиєя справою промысловыхъ инспекто-
ровѣвъ. Позаякъ дотеперѣшнїи доосвѣдъ научивъ,
що число ихъ такъ зѣ взгляду на великїи обьєгъ
дѣлєнїя, якъ и великє число фабрикъ єсть за малє,
то правитєльство задумало зажадати отповѣдного
пѣблѣпшеня посады и поставитъ въ радѣ
державнѣи отповѣдне вєсєньє.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россїя. Россїйскїи журналы все цѣ не пе-
рєстають комєнтувати зѣвѣдъ трєхъ цѣсарѣвъ
въ Скєрєвнїцахъ. Органъ Каткова доказує те-
перъ, що на зѣвѣдѣ сѣмъ не зроблєно жадног
письменной угоды, а головна вага зѣвѣду лежить
лишь въ томъ, що вѣи три державы забезпечили
своєи головнїи интерєсы, при чѣмъ жадна держава
не зробила якихъ небудѣ уступствѣвъ въ користъ
другѣи. Головна вага зѣвѣду лежить въ томъ,
що скрѣплено монархизмъ и що державы зѣобо-
вѣзали сѣбно поступати противъ анархї-
стѣвъ. Переходячи на Австрїю кѣже Катковъ, що
она повинна якъ наибѣльше солидарно поступати
сѣ Россїю, бо воляка особна акциѣ австрїйска
и. пр. на вѣходѣ хочь-бы не довєла прямо до
конфликту, моглєбы однаковъ дуже некористно
отдѣлати на еи внутрѣшнїи отноєсны. — Вѣстѣ

подана французскимъ журналами будѣто-бы межѣ
Россїєю и Турєчїиною прїйшло до явного него-
дованя по поводу нешлєченя черезъ Порту во-
енной контрїбуциї, єсть неправдивѣю. — Пѣсєля
згодливыхъ вѣстѣй россїйскихъ журналѣвъ, засѣ-
гнула комисїи вызначєна для справѣ жидѣвскихъ
мѣстнїи мѣсєвнѣхъ властєй въ справѣ поселєнїя и
закупнє землѣи черезъ жидѣвъ. На цѣрше пытан-
нє отповѣди вѣи майже прїхально и суть за
розширєньємъ права поселєнїя въ мѣру того, якъ
поступає розвѣи сєлянъ; що до другого пытаня
погляды дуже розходєтєся. Оба сѣ пытаня будѣтъ
розбирєны на найблизшѣи засѣданю комисїи. —
Собрєвъ єпископѣвъ въ Кїєвѣ мусѣвъ зады не-
предвидѣннѣи трудностєй розбирєючихѣи справѣ
бути прожѣвєннїи.

Нѣмєччина. Социальнїи демократы вєсту-
пають теперъ въ Нѣмєччинѣ чимъ разъ сильнѣй-
ше. Прѣвѣднїи ихъ голоосѣтъ вєжє нѣнѣ, що
здобули собѣи новыхъ 12 округѣвъ выборчѣихъ.
Наколи-бы сѣ дѣйствѣи такъ було, то социальнїи,
котрїи досѣ мали въ парламентѣ лишє 13 голо-
осѣвъ мєлѣ-бы теперъ ажъ 25, моглє-бы отже въ
многихъ справахъ рѣшѣчу вышлєвати въ парла-
ментѣ. — Прусска рада державна мала вєжє въ
половинѣ вєрєсєня бути откритѣ и розпочєти свои
засѣданя, а прѣдѣдатєлѣмъ ея мавъ бути на-
слѣднїи прєстола. Тѣмъ часѣмъ наслѣднїи вѣ-
ѣхавъ на кѣлька недѣлѣ до Швайцєрїи а о радѣ
нѣчого не чувєтє. — Поголосѣ, будѣто-бы гр.
Бисмаркъ мавъ прїїти на мѣсєе гр. Минѣстера
яко посолъ въ Лондонѣ, показуєсь неправдивѣю.

НОВИНКИ.

— Зъ дѣяльнѣости товариства „Прѣсвѣтъ“ у Львовѣ.
I. На засѣданю центрального Выдѣлу товариства
„Прѣсвѣтъ“ у Львовѣ днѣ 30 л. червєня с. р. рѣ-
шєно: 1) Друкувати яко слѣдуючѣи книжку то-
варнїства працѣю Костя Антоновича „Про законъ
о товариствѣхъ и право збору“ 2) Надѣсланнїи ру-
кописи: „Руска Читальня“ Ч. I и Ч. II. пере-
дєти тов. педагогичному у Львовѣ до отповѣдно-
го ужитку — за попереднѣи повѣдомлєньємъ
автора. 3) Прїєзаннїи рукописи до нового Калєн-
даря и повѣстѣи п. з. „Сирѣга“ отданѣ до перє-
смотру. 4) Выладжєньє формулярѣвъ для „Правдѣ“
на ладѣ Законоарѣю прїєпоручєно Дрови Костєви
Лєвицкому. 5) Положєно справѣ часто адмї-
нїстрацїоннїи и прїяно 30 новыхъ членѣвъ до то-
варнїства. — II. На засѣданю зъ днѣ 14 лїпнѣя с.
р.: 1) Прїяно до вѣдомѣости справозданьє зъ дѣ-
яльнѣости фїлїи Тернопольской за рѣкъ 1883
єтъ тѣмъ, що п. Александрѣи Барвѣнському, головѣ
фїлїи Тернопольской, за его трудъ при закладаню
читальнѣи, постановлєно письменно подѣкувати. 2)
На потерѣвнїихъ отъ повєня ухвалєно вышлєтѣти
зъ касы товариства квѣту 30 ар. а. в. 3) Сѣ
фондомъ стипєндїйнымъ имени Шевченка за
книжку: „Про небо и землю“ розхєрєванєи въ
сѣй опѣсѣбѣ, що згаданѣи фондуи передєно квѣ-
ту 300 ар. а. в., котру постановлєно умѣстити
въ щєднїци „Народнѣи Торговлѣ“. 4) Прїяно
11 новыхъ членѣвъ и залагоджєно кѣлька справѣ
чїсто адмїнїстрацїонныхъ. — III. На засѣданю
зъ д. 19 вєрєсєня с. р.: 1) Прїяно до вѣдомѣости, що
„Калєндаръ на р. 1885“ вєжє на укѣнчєно. 2) Що
В. Рада школьна краєва прїєпоручила на нагор-
ды для учєннїковъ школѣ народныхъ и до библї-
отєкѣ тѣхъ-жє школѣ кѣлька книжочкѣвъ, вы-
даныхъ „Прѣсвѣтѣю“. (Титулы книжочкѣвъ булѣи
ошовѣщенїи въ „Дѣлѣ“ 3) Рѣшєно давєти дарѣмъ
товариству рѣмѣоникѣвъ „Зоря“ вѣи выданя влас-
ного наклады, якї будѣтъ появлятєся. 4) При-
поручєно касѣ вышлєтѣти 20 ар. яко пѣдмогу для
бѣднѣихъ учєннїковъ ново-отворєной 4-класовой
школы руской у Львовѣ. 5) Наслѣвшїи рукописи
розданѣ до рєцензиї. 6) Прочитано письмо отъ о.
Гаврїїла Боднєра вгладѣмъ основаня шпїхлѣра
и поручєно залагоджєньє сєи справѣ Дру Костє-
ви Лєвицкому. 7) Залагоджєно кѣлька справѣ
чїсто адмїнїстрацїонныхъ и прїяно 24 новыхъ члє-
новъ.

— По поводу интерєляциї о Сѣчнїнського въ Соймѣ
въ дѣлѣ надѣужитѣи власти черезъ жандармѣвъ
звѣвавѣ въ недѣлю рано п. намѣстникъ до себе
на конферєнцїю шефа жандармерїи у Львовѣ.

— Новєля пос. Ю. Романчука о языкѣ выкладѣмъ
находится теперъ въ пѣдѣ-комитетѣ комисїи
школьной, до котрого вхѣдєтъ крѣмъ само-
го вєсєкованя ще п. кн. Юрїи Чарторьскїи,
гр. Войтѣхъ Дѣдушнїкѣи, Евсєвїи Черкавскїи и
єп. Солєцкїи.

— До руской семинарїи дух. прїянатѣ на 1-шїи р.
богословѣи зѣ вшарнїи Перємыслю п. 1) Гумєцкїи
Алєк., 2) Мєцѣорєкъ Сєвєрнѣи, 3) Костякѣи
Иванъ, 4) Маркѣвъ Иванъ, 5) Ковальскїи Воло-
димиръ, 6) Черлѣнчєвскїи Мирѣнъ, 7) Полян-
скїи Иванъ, 8) Юзѣвичскїи Онїсимъ, 9) Була
Николай, 10) Левѣи Володимиръ, 11) Гнїнлєвѣи
Володимиръ, 12) Губнїцкїи Юсѣфъ, 13) Рєстєвєцкїи
Щастнїи, 14) Сєвєчєкѣи Иванъ, 15) Коздрѣи
Володимиръ, 16) Вєрганѣвскїи Брониславъ 17)
Гукєвичъ Алєксєндєръ, 18) Любѣвичъ Мах., 19)
Кирѣвичскїи Орєстъ, 20) Мєльнѣкѣи Лука.

— Зъ Станиславѣи пѣшутѣ намъ: Зъ дуже
вєселѣю вѣдомѣостєю дѣлємосѣ сѣ нашими читє-
лєми. Ого въ Станиславѣи завязалєся жнѣчѣ
литєратурнєе товариство пѣдѣ именовѣмъ: „Товари-
ство рускихъ жєнщїн“. Статутѣи того товари-
ства вєжє поданѣ до намѣстнїцтва для потвержде-
нїя. Товариство сѣ поставило собѣи за цѣль: по-
давєти посрєдѣствомъ литєратурныхъ издавництєвъ
духовнїи корнѣ передѣвѣмъ нашѣму жнѣцтєву.
Пѣпри томъ товариство сѣ має розбудити мѣжѣ
нашою интєлєгєнциєю товариского духа, а то ур-
ядувєньємъ вєчєрнїцѣ, отчитѣвъ, забавѣи и пр.
Зъ тѣхъ вєчєрнїцѣ чїстѣи доходѣ прїєзначєннїи

